

תנ"צ (בדימוס) שאול גורדון – ראיון מצולם

עורכי הראיון: סא"ל הראל וינברג וסגן הדר פאר (מחלקת יועמ"ש איו"ש)

**ביום 20 בינואר 2022 נערך ראיון מצולם עם תנ"צ (בדימוס) שאול גורדון.
להלן עיקרי הדברים אשר עלו בראיון.**

רקע אישי ומסלול שירותו הצבאי של תנ"צ(בדימוס) גורדון

שאול גורדון יליד ארה"ב, בן למשפחה ציונית, עלה לארץ בהיותו פעוט וגדל בירושלים יחד עם שלושת אחיו. למד בבית הספר היסודי דוגמה, ובתיכון עבר לישיבת נתיב מאיר. לאחר סיום לימודיו התגייס גורדון לחטיבת גולני, שם התקדם עד שהפך מ"פ.

לאחר שחרורו החל ללמוד משפטים באוניברסיטה העברית, ובהלצה הוא אומר כי "בגלני למדתי מילים ולאחר מכן התחלתי ללמוד משפטים". כעו"ד מתחיל הגיע לפרקליטות המדינה למחלקה הפלילית ולאחר מכן עבר למחלקת הבג"צים.

בשנת 1992, בשלהי האינתיפאדה הראשונה, פנו אל גורדון בבקשה לקחת חופשה ללא תשלום בת שנה אחת מתפקידו במשרד המשפטים, על מנת למלא את החוסר שהיה אז בשופטים צבאיים, והוא מונה לשופט ברמאללה. לאחר עשרה חודשים, במקום לחזור לפרקליטות המדינה, הוא הגיש מועמדות לתפקיד נשיא בית המשפט הצבאי בעזה, וכך בראשית 1993 נבחר ומונה לתפקיד. לאחר הסכם עזה ויריחו הועתק בית המשפט הצבאי למחסום ארז, שם הוא נותר עד לשנת 2006.

בשנת 1995 עבר גורדון למחלקת יועמ"ש איו"ש ומונה לסגנו של אל"ם שלמה פוליטיס. בשנת 2000 מונה לנשיא בית המשפט הצבאי לערעורים. בשנת 2006 פרש, ועבר לכהן כיועמ"ש משטרת ישראל, תפקיד שמילא במשך 11 שנים.

תמונת תנ"צ (בדימוס) גורדון בעת הראיון בביתו

הסכם הביניים

אחד מהעניינים שהעסיקו את גורדון תקופה בלתי מבוטלת משירותו במחלקת יועמ"ש איו"ש היה ליווי הסכם הביניים. גורדון היה חלק מהצוות המשפטי שליווה את גיבוש ההסכם. הוא מעיד, כי הצוות הרגיש בזמן אמת כי הם "כותבים את ההיסטוריה", ובמהלך העבודה האינטנסיבית אף נוצרו קשרים אישיים עם נציגי המשלחת הפלסטינית, חרף המחלוקות התהומיות שהיו בין הצדדים. חברי הצוות סברו שכפי שהם מצליחים לעבוד עם הנציגים הפלסטיניים, כך יקרה גם בציבוריות הרחבה. אולם, תוך כדי השיחות החלו פיגועים המוניים שלא פעם הובילו להשהיית השיחות לפרק זמן מסוים, והובן שיהיה קשה ליישם את ההסכם.

גורדון מספר שלקראת הסכם הביניים הייתה אופוריה ותחושה שאנו בפתחו של עידן חדש. כדי להבהיר עד היכן דברים מגיעים, הוא מספר שהוא היה מאחרוני העוזבים את בית המשפט הצבאי בעזה למכוננו החדש במעבר ארז, ובמהלך הנסיעה חצה דרך המוני פלסטינים חוגגים אשר פינו לו את הדרך משעה שראו כי מדובר באיש צבא – דבר אשר כמה חודשים קודם לכן היה יכול להיגמר בלינץ'.

לאחר חתימת ההסכם גורדון היה גם אמון על יישומו – הן להסביר וללמד את הגדודים שהוצבו באזור, הן ללוות את הקמת הכבישים שנועדו לעקוף את שטחי A ו-B והן להתאים את החקיקה למצב החדש ובראש ובראשונה תחיקתו של מנשר מס' 7 שעסק ביישום ההסכם.

כך, לדוגמה, הוא מזכיר את פרויקט הרחבת כביש 443 שהיה בן מסלול אחד בלבד, ולאחר מחקר משפטי מעמיק במחלקה נמצא פתרון המתבסס על צווי הפקעה היסטוריים של המנדט. לימים נאמר שללא עמדה משפטית זו לא ניתן היה לבצע את הפרויקט. הוא מוסיף ומספר כי מסיבות מעשיות הוחלט להרחיב את הכביש במקטעים, על מנת להקטין את ההד שעשויה היה להיווצר בנושא.

עיסוק נוסף שהוליד הסכם הביניים הוא ההתמודדות עם תושבי ההתיישבות הישראלית שהתנגדו להסכם, ובמסגרת זו נעשה שימוש במגוון כלים משפטיים, כגון מעצרים מנהליים וצווי הגבלה, עקב הסכנה לביטחון האזור שיצרו חלק מהמתנגדים האלימים יותר. באותה תקופה החל לעבוד הצוות שעמדה בראשו עו"ד טליה ששון, שתפקידו היה לתאם את פעולות אכיפת החוק על ישראלים ביהודה ושומרון. גורדון היה הנציג מטעם המחלקה בצוות.

ממשק עם גורמים חיצוניים

גורדון מספר שהחיבור עם גורמי השטח בתקופתו היה מצוין, והוא לקח חלק בסיוורים רבים, במיוחד בכל הנוגע למציאת הפתרונות האפשריים מבחינה משפטית לכבישים העוקפים. זאת, בשונה מהתקופה שלפני הסכמי הביניים בה עבודתו הייתה משרדית בעיקרה.

באותם ימים התביעה הצבאית באיו"ש היתה כפופה ליועמ"ש איו"ש, אך מבחינה מעשית היה קצין שהיה ראש התחום הפלילי, והיה מופקד על התביעה הצבאית. אולם, התפקוד השוטף נעשה ללא התערבות מצד המחלקה.

ביחס למעורבות התקשורת והדרג המדיני בעשיית המחלקה, מציין גורדון כי התקשורת היתה מדווחת אך לא היתה מורגשת, והממשק עם הדרג המדיני היה אף הוא מועט. הוא מסביר כי עיקר העבודה היתה למול אנשי הפיקוד, שב"כ והמנהל האזרחי מן הצד האחד, ואנשי משרד המשפטים, ובכללם אנשי הפרקליטות, מן הצד השני. מול האחרונים העבודה היתה יום-יומית, בשל העתירות הרבות שהעסיקו את המחלקה באותם ימים, וכך גם היתה עבודה מרובה מול אנשי הייעוץ והחקיקה בכל הנוגע לגיבוש ותיקון החקיקה באזור.

הווי היחידה באותם ימים

גורדון מספר שעד לשנת 1993 היו נכנסים כלל אנשי התביעה הצבאית בעזה לבית המשפט יום יום, אך לאחר פיגוע ירי נגד קציני התביעה הצבאית, הוחלט שיעברו למתכונת של בסיס סגור, ורק הקצינים היו נוסעים בכל יום לביתם למעט קצין אחד שנשאר עם החיילים בבסיס. הוא מתאר כיצד למרות שהעבודה נגמרה באופן רשמי בשעה 17:00, החיילים היו נשארים שעות רבות לאחר שעה זו מתוך חיבור לעבודה ולמשימה.

בתקופת שירותו של גורדון במחלקת יועמ"ש איז"ש מנתה המחלקה כשנים עשר קצינים. מטבע הדברים, המחלקה לא היתה מחולקת לענפים, אך לכל קצין היה תפקיד שבו הוא התמקד והתמחה, כאשר סגן היועמ"ש והיועמ"ש היו בקיאים בכלל הנושאים. גורדון מתאר שהיחידה היתה עם ריכוז של קצינים מעולים, אווירה מצוינת ועזרה הדדית בין הקצינים.

עניין נוסף שצץ בזיכרוננו של גורדון הוא בעיית ההגעה לבסיס בימים בהם החלו פיגועי ירי. האוטובוסים היו ממוגני אבנים, על כן, אנשי המחלקה היו נוסעים יום יום לבסיס וחזרה עם שכפ"ץ, קסדה ומחסנית ב"הכנס", ובכך חזר גורדון במעט לימי בחרותו בגולני.

גורדון מוסיף ומספר כי באותם ימים היה למחלקה קשר הדוק עם אלוף הפיקוד, דבר שהוא זוקף לזכותו של אל"ם פוליטיס. כך, ברמה האישית היתה הרבה מאוד הערכה בין גורמי המנהל האזרחי והפיקוד לבין גורמי המחלקה, חרף מחלוקות מקצועיות שהיו לא פעם.

מסר לקציני הפרקליטות

לכשנשאל מהו המסר שהוא מבקש להעביר לקציני הפרקליט השיב שני מסרים קצרים המתחברים לכדי מסר אחד - להיות מקצועיים ולהיות בני אדם. כלומר, קודם כל יש להיות בקיא ב"מאטריה" שבה עוסקים ברמה הגבוהה ביותר. הרובד השני והמורכב יותר, הוא הפעלת אותה מקצועיות תוך שימוש בערכים ויכולת להסתכל על העניין בצורה כוללת ורחבה. גורדון סבור שאם ייעשה כך נגיע לפתרון המיטבי והנכון ולא רק לפתרון המשפטי הנוגע לסוגיה הספציפית המונחת לפנינו.

אנו מזידים לתנ"צ (בדימוס) שאול גורדון על הזמן שהקדיש לנו ועל תובנותיו מאירות

העיניים שהוסיפו לידיעותינו על ההיסטוריה של היחידה.